

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CİNSELLİK VE AİLE PLANLAMASI YÖNTEMLERİ KONUSUNDAKİ BİLGİ, GÖRÜŞ VE UYGULAMALARI

*THE UNIVERSITY STUDENTS' INFORMATION, OPINIONS AND PRACTICES ABOUT
SEXUALITY AND FAMILY PLANNING METHODS*

Yard.Doç.Dr. Şenay ÜNSAL ATAN* **Yard.Doç.Dr. Emel TAŞCI DURAN****
Ar.Gör. Selma ŞEN*** **Yard.Doç.Dr. Nursen BOLSOY******
Prof.Dr. Ümran SEVİL*

*Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

**Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

***Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

****Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

Bu araştırma, 19-22 Nisan 2007 tarihleri arasında düzenlenen 5. Uluslararası Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

ÖZET

Amaç: Araştırma, üniversite öğrencilerinin cinselliğe bakış açılarının ve aile planlaması yöntemleri konusunda bilgi, görüş ve uygulamalarının incelenmesi amacı ile tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Gereç ve yöntem: Araştırmanın evrenini Ege Üniversitesi'nde okuyan 42693 öğrenci, örneklemi ise olasılıksız amaçlı örneklem tekniği ile seçilen, 4. sınıf öğrencilerinden 292 kişi oluşturmuştur. Veri toplamak için anket formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde, sayı ve yüzde dağılımı ki-kare değerleri hesaplanmıştır.

Bulgular: Cinsellik tanımlamalarının cinsiyete göre değiştiği bulunmuştur. Öğrencilerin %55.5'inin cinsel eğitim almadıkları saptanmıştır. Kız öğrencilerin %20.8'inin, erkek öğrencilerin %70.9'unun cinsel beraberlik deneyimledikleri, kız öğrencilerin %16.7'sinin, erkek öğrencilerin %54.7'sinin düzenli gebeliği önleyici yöntem kullandıkları saptanmıştır. Kız öğrencilerin %95.8'inin, erkek öğrencilerin %93.9'unun acil kontrasepsiyon terimini duymadıkları, kız öğrencilerin %39.8'inin, erkek öğrencilerin %40.0'inin acil kontrasepsiyonun kullanıldığı durumları bilmediği saptanmıştır.

Sonuç ve Öneriler: Öğrencilerin yaklaşık yarısı cinsellikle ilgili görüşlerini bildirmekten çekinmektedir. Öğrencilerin bir kısmı cinsel beraberlik yaşamasına rağmen cinsel beraberlik sırasında ve sonrasında korunmaya yönelik bilgi ve uygulamaları yetersizdir. Cinsellikle ilgili eğitimlerin ilköğretimden başlayarak eğitimin her aşamasında konunun uzmanları tarafından verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Cinsellik; Aile planlaması hizmetleri; Doğum kontrolü; Genç erişkin

ABSTRACT

Objective: Research, university students to the point of view of sexuality and information about family planning methods, opinions and practices with the aim of investigation was planned as a descriptive.

Materials and methods: The universe of research at the University of the Ege 42693 studying students, the sample selected through without the possibility of purposeful sampling techniques, 4. class of 292 students constituted person. Questionnaire was used to collect data. In the analysis of data, number and percentage distribution, chi-square values were calculated.

Results: Sexuality definitions varied by gender. 55.5% of students in not taking the sexual education have been identified. 20.8% of female students' 70.9% of male students' sexual relationships experimented, 16.7% of female students' 54.7% of male students' regular contraceptive methods they use have been identified. 95.8% of female students' 93.9% of male students' of the emergency contraception did not hear the term, 39.8% of female students', 40.0% of male students' on of using emergency contraception did not know the status was determined.

Conclusion and recommendations: Approximately half of the students feel free to let their views about sexuality are. Despite some students' sexual life and sexual relationships during and after a draw in the information and applications for protection are insufficient. About sexuality education starting from primary education in all stages of education taught by experts in the field may be recommended

Key Words: Sexuality; Family Planning Services; Contraception; Young Adult

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü tarafından 10-19 yaş grubu "Adölesan" yaş grubu olarak, 15-24 yaş grubu ise "Genç" grubu olarak tanımlanmaktadır. Adölesan ve gençlik dönemlerine ait yaşların kesişmesi nedeniyle de 10-24 yaş grubu "Genç İnsanlar" olarak değerlendirilmektedir (Özcebe ve Dam 2005, WHO 2005). Dünya nüfusu altı milyanın üzerindedir ve beşte birini (yaklaşık 1.2 milyarını) 10-19 yaş grubu oluşturmaktadır. Bu yaş grubunun nüfusu giderek artmakta, gençlerin beşte dördü gelişmekte olan ülkelerde yaşamaktadır. On-yirmidört yaş grubunun nüfusu 1.6 milyar olup 1.4 milyarı yine gelişmekte olan ülkelerde yaşamaktadır (Özcebe ve Dam 2005). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2008 yılı sonuçlarına göre, 10-24 yaş grubunun toplam nüfus içindeki payı %26.7'dir. Yani her dört kişiden birisi gençlik yaş grubundadır (TNSA 2008).

Gençlik dönemi gencin, fiziksel, psikolojik ve sosyal olgunluğa eriştiği ve cinselliğe bakışının değiştiği bir dönemdir (Set ve Ark 2006). İnsan yaşamında önemli bir yeri olan cinsellik, duygu, tutum ve davranışları içeren çok yönlü bir olgudur. DSÖ sağlıklı cinselliği; cinsel yaşamın bedensel, ruhsal, zihinsel ve sosyal açıdan bir bütün olarak ele alınması yoluyla kişilik, iletişim ve sevginin olumlu yönde zenginleşmesi ve güçlenmesi olarak tanımlamaktadır (Gölbaşı 2003). Evlilik öncesi cinsel deneyim gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki gençler arasında yaygınlaşmaya başlamıştır (Başer 2000).

Üniversite dönemi, gençlerin kendi yaşamları üzerinde daha çok söz sahibi olmaya başladığı, ilk flörtlerin, ilk duygusal ve cinsel yaklaşımların yaşandığı dönemdir.

Gençler, bu dönemde cinsel açıdan aktiftir ya da aktif hale gelebilirler (Kaya ve Ark. 2007). Türkiye’de üniversitelerde okuyan gençlerin cinsellik konusundaki bilgi ve davranışları evli gençlere göre farklılık göstermektedir. Üniversite öğrencilerinin büyük bir kısmı bekârdır. Erkeklerin çoğunun, kızların daha az ama önemli bir kısmının karşı cinsiyet ile ilk temas ve cinsel ilişki deneyimi olduğuna ilişkin bulgular vardır (Özcebe ve Dam 2005). Akın ve Özvarış’ın (2004) Hacettepe (n=1789) ve Dicle Üniversiteleri (n=1877) birinci sınıf öğrencilerinde yaptıkları çalışmada, Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin %6.5’inin, Dicle Üniversitesi öğrencilerinin %9’unun cinsel deneyimlerinin olduğu bulunmuştur. Ungan ve Yaman’ın (2003) Orta Doğu Teknik Üniversitesinde (n=1693) yaptıkları çalışmada öğrencilerin %19’unun cinsel ilişki deneyimi olduğu saptanmıştır.

Cinsel aktivite yaşının daha erkene kayması ve cinsellik, gebeliği önleyici yöntemler konusunda bilgi eksikliği nedeniyle gençler istenmeyen gebelikler, istemli düşükler, cinsel yolla bulaşan hastalık ve HIV/AIDS riskine daha fazla maruz kalmaktadırlar (WHO 2005, Özvarış ve Ertan 2003). WHO 2006 raporuna göre, 2004’te cinsel yolla bulaşan hastalıkla (HIV/AIDS dahil olmak üzere) enfekte olan kişilerin yarısını 15-24 yaş grubundaki genç insanlar oluşturmuştur (WHO 2006–2010). Dünyada, 5.4 milyon gencin HIV ile yaşadığı, bunun %59’unu kızların, %41’ini ise erkeklerin oluşturduğu tahmin edilmektedir. Bilgi yetersizliği, eş değiştirme ya da çok eşlilik gibi etkenler birleştiğinde, gençlerin bu hastalıklara yakalanma riski artmaktadır (WHO 2008).

Erken yaş gebelikleri annelerin mortalite ve morbidite riskini artırmaktadır. Bu annelerden doğan yeni doğanların ölme riski yirmili yaşlardaki annelere kıyasla yaklaşık %50 daha fazladır (Mangiaterra ve Ark 2008). Ayrıca, istenmeyen yaşta çocuk sahibi olmak kadınların eğitim, sosyal ve ekonomik durumlarındaki gelişmenin önünde bir engel olmaktadır. Buda genç kadınları, yasal olsun veya olmasın isteyerek düşüğe yöneltmektedir. Genelde sağlıksız düşüklere kadınlarda neden olduğu mortalite ve morbidite riski, gençlerde daha da yüksektir (Özvarış ve Ertan 2003). Gençler, etkili aile planlaması yöntemleri kullanarak korunmasız cinsel ilişkinin bu tehlikeli sonuçlardan korunabilirler. Ancak, gelişmekte olan ülkelerin çoğunda gençler arasında aile planlaması yöntemi kullanma oranı düşüktür. Nijerya, Ruanda ve Senegal’ de cinsel yönden aktif genç kadınların %2’si, Kamerun’da %23’ü, Endonezya’da %34’ü, Latin Amerika ve Karayipler’de %11’i bazı gebeliği önleyici yöntemleri kullanmaktadır. Oysa gelişmiş ülkelerden olan Fransa’da genç kadınların %88’inin, İngiltere’de %92’sinin ve ABD’de %75’inin hormonal yöntemler veya kondom kullanımını tercih ettikleri belirlenmiştir (Karabey ve Müftüoğlu 2006). Çanakkale’de üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada, gebeliği önleyici yöntem olarak öğrencilerin, %43.2’sinin kondom, %2.7’sinin hap, %8.1’inin geri çekme, % 35.1’inin diğer (spermisit, takvim, vücut ısı) yöntemleri kullandıkları, %10.8’inin ise yöntem kullanmadıkları belirlenmiştir (Pamukçu ve Ark. 2006). Gökengin ve ark. (2003) Türkiye’de yaptıkları çalışmada, öğrenciler arasında en yaygın kullanılan korunma yöntemlerinin; kondom, oral kontraseptifler ve geri çekme olduğu belirlenmiştir.

Her cinsel ilişki planlı olmayabilir. Gençler, aile planlaması yöntemleri konusunda bilgili ve aile planlaması yöntemi kullanmaya istekli olsalar bile, planlanmamış cinsel

ilişki sonrası gebelik riski ile karşı karşıya kalabilirler (ACOG 2002, Demirgöz ve Canbulat 2007). Böyle durumlarda "Acil Kontrasepsiyon" gebeliği önlemek için kullanılabilir. Acil kontrasepsiyon metotları; ethinyl estradiol and levonorgesterol, sadece levonorgesterol içeren oral tabletleri, miferpristone (RU-486), bir prostoglandin analogu olan gemeprost ve postkoital RİA uygulamalarını kapsamaktadır (ACOG 2002, Gichangi ve Ark 1999, Hickey 2009). Ülkemizde, henüz miferpristone (RU-486) ve gemeprost bulunmamaktadır.

WHO'nun 21. yüzyılda ulaşmayı amaçladığı 21 sağlık hedefi listesinin başında yaşama sağlıklı başlangıç ve gençlerin sağlığını geliştirmesi yer almaktadır (Öksüz ve Malhan 2005). Ancak ülkemizde gençler, koruyucu sağlık hizmetlerini en az kullanan gruplardan biridir. Birçoğu toplumsal ve kültürel nedenlerle üreme sağlığı hizmetlerine erişememekte ve üreme haklarını kullanamamaktadır. Halbuki cinsel yaşam gelecekteki yaşamı da etkileyebilen gençlik çağının önemli sağlık konularından biridir (Kaya ve Ark 2007). Bu nedenle, gençlerin ihmal edilmesi hem kısa vadede hem de gelecek yıllarda sorunlara yol açabilir.

Yapılan çalışmalar, gençlerin özellikle sağlık personelinden olmak üzere, üreme sağlığına yönelik sağlık eğitimi almak istediklerini, cinsel eğitimin, gençlerin cinsellik konusunda bilgilerini artırdığını ve riskleri en aza indirdiğini göstermiştir (Öksüz ve Malhan 2005). Bu nedenle, gençlerin cinselliğe yönelik tutumlarının, evlilik öncesi seksüel davranışlarının, aile planlaması yöntemleri konusunda bilgi ve uygulamalarının belirlenmesi, sağlık politikaları doğrultusunda yapılabilecek sağlık eğitimi ve projelere yol gösterici olması açısından araştırma sonuçları yol gösterici olacaktır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırma, üniversite öğrencilerinin cinselliğe bakış açılarının ve aile planlaması yöntemleri konusunda bilgi, görüş ve uygulamalarının incelenmesi amacı ile tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırmanın evrenini Ege Üniversitesi'nde okuyan 42693 (toplam öğrenci sayısı) öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme, olasılıksız amaçlı örneklem tekniği ile seçilen, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji, Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği, Fen Fakültesi Matematik, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat, İletişim Fakültesi Radyo-TV, Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği, Su Ürünleri Fakültesi Yetiştirilicilik, Ziraat Fakültesi Peyzaj bölümlerinde okuyan öğrenciler alınmıştır. Ekonomik ve iş gücü kısıtlamaları nedeni ile sadece belirtilen fakülteler ve son sınıfta öğrenim gören öğrenciler araştırmaya dahil edilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğuna ulaşabilmek amacıyla veriler final sınavları sonrasında toplanmıştır. Araştırma kapsamında toplam 292 öğrenciye ulaşılmıştır. Sınava gelmeyen, araştırmaya katılmayı kabul etmeyen öğrenciler kapsam dışında kalmıştır. Ayrıca, sağlık ile ilgili bölümlerde okuyan öğrenciler araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Araştırmada veri toplamak için araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda geliştirilmiş olan anket formu kullanılmıştır. Anket formu, öğrencilerin, cinsellik ve aile planlaması konusunda bilgi, görüş ve uygulamalarını belirlemeyi amaçlayan açık uçlu ve çoktan seçmeli olmak üzere 34 sorudan oluşmuştur. Açık uçlu sorular araştır-

macılar tarafından değerlendirilerek kodlanmıştır. Araştırma bulgularının analizi; sayısal değerler, sayı ve yüzde dağılımı, ortalama, standart sapma, Ki-Kare (X^2) şeklinde hesaplanmıştır. Araştırma, 2004-2005 eğitim öğretim yılı bahar dönemi final sınavı tarihlerinde, 08.00 -17.00 saatleri arasında uygulanmıştır.

Araştırmaya başlamadan önce, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Etik Kurulu'ndan ve ilgili fakültelerden yazılı izinler alınmıştır. Araştırma, Helsinki Deklarasyonu 2008 prensiplerine uygun olarak yürütülmüştür. Araştırma kapsamına alınan öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilmiş, katılmayı kabul edenler ile çalışılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Tanıttıcı Özellikler	Sayı	%
Cinsiyet		
Kız	144	49.3
Erkek	148	50.7
Yaş		
21-24 yaş	234	80.1
25 yaş ve üzeri (*20 yaş altı bir kişi vardır.)	58	19.9
Yaşadığı yer		
Yurt	22	7.5
Aile ile	130	44.5
Arkadaşları ile	109	37.3
Diğer	31	10.7
Toplam	292	100.0

Araştırmaya kapsamına alınan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımları incelendiğinde, %49.3'ünün erkek, %50.7'sinin kız olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin, %80.1'inin 21-24 yaş grubunda olduğu, %74.7'sinin en uzun süre şehirde ikamet ettiği, %44.5'inin ailesi ile birlikte yaşadıkları saptanmıştır (Tablo 1). Üniversite öğrencilerinin yaş ortalaması, 23.4'dür.

Tablo 2: Üniversite Öğrencilerinin Arkadaşlık (Flört) Kurma Durumlarına Göre Dağılımı

Flört Durumu	Kız		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%
Flörtünüz oldu mu?				
Evet	126	87.5	137	92.6
Hayır	14	9.7	8	5.4
Yanıtız	4	2.8	3	2.0
İlk Flört Yaşı				
Yanıtız	21	14.6	15	10.1
9 yaş ve altı	3	2.1	6	4.1
10-14 yaş	18	12.5	38	25.7
15-19 yaş	88	61.1	71	47.9
20-24 yaş	14	9.7	18	12.2
Toplam	144	100.0	148	100.0

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin arkadaşlık(flört) kurma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, kız öğrencilerin %87.5'inin, erkek öğrencilerin %92.6'sının flörtünün olduğu, kız öğrencilerin %61.1'nin, erkek öğrencilerin %47.9'unun 15-19 yaş grubunda ilk flörtlerinin olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 3: Üniversite Öğrencilerinin Cinsellik İle İlgili Düşüncelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsellik ile ilgili düşünceleri	Kız		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%
Yanıtız	82	56.9	69	46.6
Doğal bir ihtiyaç ve gereklilik	26	18.1	30	20.2
Duygusal etkileşim	28	19.4	20	13.5
Zevk almak ve tatmin olmak	4	2.8	14	9.4
Hayatın olmazsa olması	2	1.4	6	4.1
Üreme	0	0.0	6	4.1
Seks	2	1.4	3	2.1
Toplam	144	100.0	148	100.0

Öğrencilere cinselliğin tanımı açık uçlu soru şeklinde sorulmuş olup daha sonra kodlamalar yapılmıştır. Cinselliği, kız öğrencilerin %19.4'ü duygusal etkileşim, erkek öğrencilerin %20.2'si doğal bir ihtiyaç ve gereklilik olarak tanımlamıştır (Tablo 3).

Tablo 4: Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetine Göre Cinsellik İle İlgili İfadelerinin Dağılımları

Cinsellik ile ilgili ifadeler	Cinsiyet								X ² , SD P
	Katılıyorum				Katılmıyorum				
	Kız		Erkek		Kız		Erkek		
Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
1. Evlenmeden önce nişanlımla cinsel ilişkiye girerim.	47	32.6	74	50.0	97	67.4	74	50.0	9.38, 1 P=0.00
2. Aynı cinsten bir partnerle oral genital cinsel uyarımda bulunurum.	20	13.9	58	39.2	124	86.1	90	60.8	23.86, 2 P=0.00
3. Aynı dönemde birden fazla kişiyle cinsel ilişki içinde bulunabilirim.	4	2.8	46	31.1	140	97.2	102	68.9	41.20, 1 P=0.00
4. Cinsel ilişkiye sadece eşimle girerim.	95	66.0	72	48.6	49	34.0	76	51.4	8.94, 1 P=0.00
5. Karşı cinsten biriyle ilk karşılaşmamızda onunla cinsel ilişkiye girerim.	2	1.4	39	26.4	142	98.6	109	73.6	37.68, 1 P=0.00
6. Karşı cinsten bir partnerle anal cinsel uyarımda bulunurum.	131	91.0	119	80.4	13	9.0	29	19.6	6.61, 1 P=0.00
7. Cinsel hizmetleri para karşılığında alırım.	1	0.7	12	8.1	143	99.3	136	91.9	9.43, P=0.00
8. Cinsel tatmin aracı olarak mastürbasyon yaparım.	11	7.6	72	48.6	133	92.4	76	51.4	60.33, 1 P=0.00
9. Biseksüellik (aynı cinsle ve karşı cinsle cinsel ilişki) benim için kabul edilebilirdir.	6	4.2	8	5.4	138	95.8	140	94.6	0.24, 1 P=0.41
10. Cinsel materyallerin sansürlenmesi gerektiğine inanmıyorum, bu materyalleri kullanma özgürlüğüne sahip olmak istiyorum.	16	11.1	47	31.8	128	88.9	101	68.2	18.38, 1 P=0.00
11. Cinsel etkinliğimi zevk için değil, yalnızca üreme amacıyla kullanırım.	0	0.0	3	2.0	144	100.0	145	98.0	2.94, 1 P=0.08

Kız ve erkek öğrenciler arasında cinsellik ile ilgili 1,2,3,4,5,6,7,8 ve 10. ifadelerde istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmiştir (Tablo 4).

Üniversite öğrencilerinin cinsellikle ilgili herhangi bir eğitim alma durumlarına göre dağılımı incelendiğinde, öğrencilerin %55.5'inin cinsellikle ilgili eğitim almadıkları, %30.8'inin cinsellik ile ilgili ilk eğitimlerini öğretmenlerinden aldıkları, %44.9'unun cinsellikle ilgili bilgisini "iyi" derecede yeterli buldukları saptanmıştır. Öğrencilerin %43.5'i cinsellikle ilgili eğitimin "orta öğretimde" verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Cinsellikle ilgili eğitimde yer alması gereken konular açık uçlu soru olarak sorulduğunda öğrencilerin %14.4'ünün cinsellikle ilgili eğitimde "gerekli olan tüm konular"ın verilmesi gerektiği cevabını verdiği saptanmıştır. Öğrencilerin %57.6'sinin cinsellikle ilgili eğitim yöntemine ilişkin düşüncelerini belirtmeyip "yanıtsız" bıraktıkları, %40.1'inin cinsellikle ilgili eğitimin "hekim-hemşire" tarafından verilmesi gerektiğini belirttikleri saptanmıştır. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin %8.9'unun, üniversitenin Üreme Sağlığı ve Cinsel Sağlık Danışmanlığı Birimine başvurdukları, %76.9'unun (n=26) ise bu birime 1-3 kez başvurdukları bulunmuştur.

Tablo 5: Üniversite Öğrencilerinin Cinsellik İle İlgili Uygulamalarına Göre Dağılımı

Cinsellik ile ilgili uygulamaları	Kız		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%
<u>Cinsel beraberlik</u>				
Evet	30	20.8	105	70.9
Hayır	90	62.5	31	20.9
Yanıtsız	24	16.7	12	8.2
<u>Gebeliği önleyici yöntem kullanma</u>				
Evet	24	16.7	81	54.7
Bazen	26	18.1	18	12.2
Hayır	2	1.4	9	6.1
Yanıtsız	92	63.8	40	27.0
Toplam	144	100.0	148	100.0

Üniversite öğrencilerinin cinsellik ile ilgili uygulamalarına göre dağılımı incelendiğinde, kız öğrencilerin %20.8'inin, erkek öğrencilerin %70.9'unun cinsel beraberlik deneyimledikleri, kız öğrencilerin %16.7'sinin, erkek öğrencilerin %54.7'sinin düzenli gebeliği önleyici yöntem kullandıkları saptanmıştır (Tablo 5). Öğrencilerin %76.5'inin prezervatif, %12.1'inin hap, %14.8'inin geri çekme yöntemini kullandıkları saptanmıştır. Cinsel beraberlik deneyimleme açısından kız ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmiştir ($X^2=76.92$, $SD=3$, $P=0.000$). Gebeliği önleyici yöntem kullanma bakımından erkek ve kız öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmiş olup erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre daha fazla yöntem kullandığı belirlenmiştir ($X^2=21.81$, $SD=3$, $P=0.000$).

Tablo 6: Üniversite Öğrencilerinin Acil Kontrasepsiyon İle İlgili Bilgi ve Uygulamalarına Göre Dağılımı

Acil Kontrasepsiyon İle İlgili Bilgi ve Uygulamalar	Kız		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%
Acil kontrasepsiyonun kullanıldığı durumları bilme durumu				
Prezervatifin yırtıldığı durumlarda	32	25.8	17	13.0
Korunmasız cinsel ilişkide bulunulduğunda	34	27.5	39	30.0
Tecavüz olaylarından sonra	8	6.5	14	10.6
Her cinsel ilişkiden sonra	5	4.0	4	3.7
Her cinsel ilişkiden önce	8	6.4	4	3.7
Bilmiyorum	37	39.8	52	40.0
Toplam (*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.)	124	100.0	130	100.0
Acil kontrasepsiyonun kullanılma zamanını bilme durumu				
Korunmasız cinsel ilişkiyi takiben ilk 72 saat	42	42.4	34	29.3
Korunmasız ilişkiyi takiben ilk hafta	3	3.1	12	17.4
Bilmiyorum	54	54.5	70	60.3
Toplam (*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.)	99	100.0	116	100.0
Acil kontrasepsiyonu kullanma durumu				
Evet	4	2.7	3	2.1
Hayır	140	97.3	145	97.9
Toplam	144	100.0	148	100.0

Üniversite öğrencilerinin %1'inin evli olduğu, kız öğrencilerin, %1.4'ünün bir kez gebe kaldıkları, %2.1'nin ise bir kez kürtaj oldukları saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin acil kontrasepsiyon ile ilgili bilgi ve uygulamalarına göre dağılımı incelendiğinde, kız öğrencilerin %39.8'inin, erkek öğrencilerin %40.0'ünün acil kontrasepsiyonun kullanıldığı durumları bilmedikleri saptanmıştır. Kız öğrencilerin %54.5'inin, erkek öğrencilerin %60.3'ünün acil kontrasepsiyonun kullanılma zamanını bilmedikleri, kız öğrencilerin % 97.3'ünün, erkek öğrencilerin %97.9'unun acil kontrasepsiyon kullanmadıkları saptanmıştır (Tablo 6).

TARTIŞMA

İnsan hayatının temel özelliklerinden olan cinselliğin sağlıklı yaşanması son derece önemlidir. Gençler ilk cinsel deneyimlerini erken yaşlarda, yetersiz ve yanlış cinsel bilgiler ile yaşayabilmektedirler. Bu nedenle korunmasız aktif cinsel yaşamla beraber, istenmeyen gebelikler, adölesan gebelikler, sağlıksız düşükler bu dönemin en önemli sağlık sorunları olarak ortaya çıkmaktadır. Yaşanan bu sorunlar gelecekteki cinsel yaşamı da etkileyebilen, gençlik çağının önemli sağlık sorunları olarak önemini korumaktadır. Bu nedenle bu sorunlar özelde gençlerin, genelde ise toplumun sağlığını önemli ölçüde etkileyebilme potansiyeline sahiptir (Ersay ve Tortumluoğlu 2006, Kaya ve Ark 2007, Karaduman ve Terzioğlu 2008). Korunmasız aktif cinsel ilişkiden dolayı oluşan istenmeyen gebelikler, gençleri yasal ya da yasal olmayan yollarla ve sağlıksız koşullarda gebeliğin sonlandırılmasına yöneltebilmektedir. Bu açıdan bu grubun kontrasepsiyon yöntemleri konusunda bilgi sahibi olmaları oldukça önemlidir (Kaya ve Ark 2007, Karaduman ve Terzioğlu 2008).

Çalışmamızda, öğrencilerin cinsellik tanımlamaları cinsiyete göre değişmekte olup kız ve erkek öğrencilerin tanımlamaları arasında farklılıklar vardır. Kız öğrencilerin

yarısından fazlası (%56.9), erkek öğrencilerin ise yarısına (%45.6) yakını cinselliği tanımlamamaktadırlar. Üniversite öğrencilerinin cinsellik ile ilgili ifadelerinin dağılımları incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerin ifadeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir. Toplumsal ve kültürel açıdan çeşitlilik içeren bir yapıya sahip olan Türkiye’de “modern” ve “geleneksel” yaşam biçimleri toplumda bir arada yer almaktadır. Metropolitan alanlarda yaşayanların çoğunluğunun hayata bakışları Batı ülkeleriyle benzerlik gösterir. Buna karşın, metropolitanların varoşlarında ve ülkenin kırsal kesiminde yaşayanlar göreceli olarak daha tutucu ve geleneksel bir bakışa sahiptir (TNSA 2008). Bu bağlamda üniversite öğrencileri toplumun her kesiminden bir araya gelen ve Türk toplumunu yansıtan küçük bir örneklem grubudur. Araştırma bulgusunun, Türk kültürünün evlilik öncesi cinselliğe bakışını yansıttığı düşünülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin cinsellikle ilgili ifadelerinden; istenmeyen gebelik, cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya AIDS ile sonuçlanabilecek riskli cinsel davranışlara açık oldukları görülmektedir.

Çalışmamızda öğrencilerin yarısından fazlasının cinsellikle ilgili eğitim almadığı, ilk cinsellikle ilgili eğitimlerini öğretmenlerinden aldıkları ve buna rağmen öğrencilerin yarısına yakınının cinsellikle ilgili bilgisini “iyi” derecede yeterli buldukları ve yarıya yakın öğrenci cinsellikle ilgili eğitimin “hekim-hemşire” tarafından verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Çetin ve ark. (2008) çalışmasında, medya çalışmanın birinci aşamasında %74.5 oranında en fazla cinsel bilgi kaynağı iken çalışmanın ikinci aşamasında gerileyerek %56.2 oranında bulunmuştur. Ayrıca aynı çalışmada, cinsel bilgi kaynaklarının zaman içerisindeki değişimine bakılmış ve aileden bilgi edinme olasılığı 1.6 kat ve pornografik filmlerden bilgi edinme olasılığı 2.9 kat arttığı saptanmıştır. Wellings ve ark. (2001) yaptıkları çalışmada ise; arkadaşların bilgi kaynağı olma oranı düşerken, okuldaki derslerin bilgi kaynağı olarak gösterildiği saptanmıştır. Bunun nedeni de İngiltere’de ergenlere cinsel eğitimin okullarda verilmesidir. Clark ve ark. (2002) yaptıkları çalışmada bilgi kaynağı olarak sırasıyla; okul (%70), daha sonra ebeveynler (%52) ve arkadaşlar (%31) belirlenmiştir. Üniversite öğrencileri ile yapılan, “Adölesanların Cinsel ve Üreme Sağlığını Etkileyen Faktörler” projesinde öğrencilerin bilgi kaynakları öncelikle kitap, dergi, ansiklopedi, akran-arkadaş daha sonrada okul/öğretmen, anne ve baba olarak rapor edilmiştir (Akın ve Özvarış 2003). Ülkemizdeki araştırmaların sonuçlarına bakıldığında, adölesanların üreme sağlığı/ cinsel sağlık ve aile planlaması ile ilgili konularda arkadaşları ya da gazete, dergi gibi kaynaklardan başka önemli bir bilgilendirme araçlarının olmadığı anlaşılmaktadır. Arkadaşların önemli bir bilgi kaynağı olması yarım ve yanlış bilgilerin dilden dile dolaşmasına neden olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde yapılmış pek çok çalışmada ise bilgi kaynağı olarak arkadaş daha arka sıralarda gelirken derslerin bilgi kaynağı gösterilmesi önemli bir sonuçtur. Yapılan tüm bu çalışmalarda okullarda verilen Cinsel/Üreme Sağlığı eğitiminin gerekliliği ortaya konmuştur. Bu bağlamda bakıldığında ülkemizde de Cinsel/Üreme Sağlığı eğitimlerinin okullarda verilmesi gerçeğini göz önüne koymaktadır ki bizim çalışmamızda da öğrencilerin yarısına yakını bu eğitimin “orta öğretimde” verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ülkemiz ve gelişmiş ülkeler arasındaki bu farklılık, bu ülkelerde cinsellik ve üreme sağlığı ile ilgili eğitimin okullarda çok eskiden beri verilmesine rağmen bizim ülkemizde halen bu eğitimin

okullara yeterince entegre edilememesinden kaynaklanmış olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, "Adölesanların Cinsel ve Üreme Sağlığını Etkileyen Faktörler Projesinde" en tercih edilen bilgi kaynağı olarak, uzman doktor, psikolog gibi profesyoneller belirtilmiştir (Akın ve Özvarış 2003). Bu çalışmada, öğrencilerin cinsellikle ilgili, okullarda eğitim verilmesi hakkındaki görüşleri ülkemizde yapılan araştırmalarla tutarlılık göstermektedir. Üniversite öğrencileri bu konuyla ilgili eğitim ihtiyaçlarını vurgulamışlardır. Sağlık çalışanları tarafından, okullarda verilecek eğitim ile gençlerin bilgi eksiklikleri önemli oranda giderilebilir.

Bu çalışmada kız öğrencilerin %20.8'inin, erkek öğrencilerin ise %70.9'unun cinsel beraberlik deneyimledikleri ve cinsel beraberlik deneyimleme açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Siyez ve Siyez'in (2009) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %27'sinin cinsel ilişkide bulunduğu ve cinsel ilişkide bulunanların %28.1'ini kızların, %71.9'unu ise erkeklerin oluşturduğu belirlenmiştir. Ülkemizde yapılan, Coşkun ve ark. (2006), Deniz ve ark. (2004) yaptıkları çalışmalarda, üniversite öğrencilerinde cinsel ilişkide bulunma sıklığının %16 ile %24 arasında değiştiği, Karaduman ve Terzioğlu (2008) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %45'inin cinsel deneyimi olduğu ve cinsel deneyimi olanlar içerisinde %54.4'ünün halen cinsel yaşamına düzenli olarak devam ettiği belirlenmiştir. Çetin ve ark. (2008) çalışmasında, erkek ergenlerin cinsel ilişkiye girme oranlarının yıllar içinde arttığı bulunmuştur. Araştırmamızda elde edilen veriler yapılan diğer çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Bu da bize, ülkemizde evlilik öncesinde erkeklerin kızlara göre daha fazla cinsel ilişkide bulunduğunu göstermektedir. Fakat göz ardı edilmemesi gereken önemli bir faktörde üniversitelerin buldukları şehirlerdir. Bu açıdan bakıldığında, Yurdakul ve ark. (2005) yaptıkları çalışmada, Mersin Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin %19.4'ü cinsel deneyim yaşarken, bu oran Aras ve ark.(2004) İzmir'de üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada %36.4, bu araştırmada %46.2 olarak bulunmuştur. Bu da bize, cinsel beraberlik açısından bölgesel farklılıkların olduğunu göstermektedir. İstanbul Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada cinsel ilişki yaşama oranı kızlarda %4.2, erkeklerde %58.0 olarak saptanmıştır (Kaya ve Ark 2007). Öğrencilerin cinsel deneyimlerine yıllar açısından bakıldığında geçen 35 yıl içinde özellikle kız öğrenciler arasında cinsel beraberliğin beş kat arttığı görülmektedir.

Çalışmamızda kız öğrencilerin üçte birinin, erkek öğrencilerin ise yarısından fazlasının gebeliği önleyici yöntem kullandıkları saptanmış ve gebeliği önleyici yöntem kullanma bakımından erkek ve kız öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmiş olup erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla yöntem kullandığı belirlenmiştir. En çok kullanılan yöntemin kondom olduğu göz önüne alındığında bu farkın erkekler tarafından kullanılabilen bir yöntem olmasından dolayı ortaya çıkmış olabileceği düşünülebilir. Çanakkale'de üniversite öğrencilerinde yapılan çalışma sonuçlarına göre cinsel ilişki sırasında öğrencilerin cinsel partnerleri ile %43.2'sinin kondom, %10.8'inin yöntem kullanmadıkları ve % 35.1'inin ise diğer (sperisit, takvim, vücut ısı) yöntemleri kullandıkları belirlenmiştir (Pamukçu ve Ark 2006, Ersay ve Tortumluoğlu 2006). Yurt dışında yapılan çalışma sonuçlarına göre; Çin'de öğrencilerinin %40'ünün cinsel ilişkide kondom kullanmadığı (Huang Ark 2005),

Arjantin’de erkeklerin %53.9’unun, kızların ise %46.7’inin her zaman kondom kullandıkları (Squassi Ark 2003), Nijerya’da öğrencilerin sadece %16.6’sının son üç ay içinde yaşadıkları cinsel ilişkide kondom kullandığı (Ogbuji 2005), Uganda’da öğrencilerin %93’ünün korunmasız cinsel ilişkiye girdikleri (Sekirime Ark 2001), Babae ve ark. (2003), çalışmasında da cinsel olarak aktif olan öğrencilerin %67.7’sinin kontrasepsiyon yöntemi kullandığı ve en yaygın kullanılan yöntemin de kondom ve geri çekme olduğunu saptanmıştır. Bu çalışmada da, öğrencilerin en yaygın kullandığı yöntem kondom olarak bulunmuştur. Etkili, ucuz, kullanımı kolay bir yöntem olması ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlardan koruması açısından kondom kullanımının yaygın olması önemlidir.

Çalışmamızda öğrencilerin yarıya yakınının acil kontrasepsiyonun kullanıldığı durumları ve yarıdan fazlasının ise kullanma zamanını bilmediği ve büyük çoğunluğunun acil kontrasepsiyonu kullanmadıkları saptanmıştır. Ülkemizde acil kontrasepsiyon konusunda sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Karaduman ve Terzioğlu’nun (2008) çalışmasında, aktif cinsel yaşamı olduğunu ifade eden öğrencilerin %5.4’ü (%3’ü kız, %2.4’ü erkek) kendilerinin ya da cinsel partnerlerinin acil kontrasepsiyon yöntemini kullandığını ve %77.8’sinin bir defadan fazla kullandıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir. Acil kontrasepsiyonu kullandığını ifade eden öğrencilerin %85.7’si hapları kullandıklarını belirtmiştir. Yurt dışında yapılan çalışma sonuçlarına göre; Ottesan ve ark.’nın (2002) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada, kızların %89.3’ünün, erkeklerin de %75.2’sinin acil kontraseptiflerden “oral kontraseptifler” hakkında bilgi sahibi oldukları, Aziken ve ark.’nın (2003) Nijerya’daki üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada, öğrencilerin %58’nin acil kontrasepsiyon yöntemlerini bildiği, Sorhaindo ve ark. (2003) yaptığı araştırmada ise Jamaika’da üniversite öğrencilerinin %84’ünün acil kontrasepsiyon yöntemlerini duyduğu fakat yeterli bilgilerinin olmadığı saptanmıştır. Acil kontrasepsiyon yöntemlerinin kullanılması ile istenmeyen gebeliklerin 1.7 milyonunun önlenebileceği ve isteyerek düşüklerin de %40 oranında azaltılacağı vurgulanmaktadır. Bu nedenle, acil kontrasepsiyon danışmanlığı, tüm aile planlaması ve üreme sağlığı danışmanlık programlarına katılmalıdır. Acil kontrasepsiyonun bir acil durum yöntemi olduğunu belirtmek, kesinlikle bir aile planlaması yöntemi olmadığını vurgulamak, danışmanlıkta önemlidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamız sonuçları, erkeklerin kızlara göre cinsel beraberliklerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Toplumumuzda olduğu gibi araştırmada da kızlar ve erkekler arasında cinsellikle ilgili düşüncelerde ve tutumlarda farklılıklar mevcuttur. Araştırma sonuçlarına göre cinsellikle ilgili eğitim alma durumları ve aile planlaması yöntemleri ile ilgili bilgileri yetersizdir.

Toplumun kültürel yapısı ve inançları göz önünde bulundurularak bekareti vazgeçilmez gören, cinsel ilişki yaşamak istemeyen gençlerin yanı sıra her geçen gün sayısı artan ve cinsel ilişki yaşayan bir genç grubun varlığı dikkat çekmektedir. Cinselliği konuşmamak ve yok saymak sadece problemlerin büyümesine neden

olmakta, sorunlara çözüm getirmemektedir. Oysaki gençler korunmasız cinsel ilişkiye girmekte, gebelik yaşamakta, düşükler yapmaktadırlar.

Araştırma sonuçları dikkate alındığında, ülkemiz için özellikle gençleri kapsayan cinsel sağlık politikalarına ve programlarına daha çok gereksinim olduğu görülmektedir. Dikkatli düzenlenmiş, cinsiyete göre uyarlanmış, güvenli cinsel ilişki ve aile planlaması kavramının vurgulandığı eğitim programlarının yaygınlaştırılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- ACOG Practice Bulletin Emergency oral contraception Number 25, March 2001. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, (2002); 78(2): 191-8.
- Akın A, Özvarış ŞB. Factors influencing sexual and reproductive health project for adolescents (Report). Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı ve Dünya Sağlık Örgütü. (2003); Ankara: 56.
- Aras Ş, Orçın E, Özan S, Şemin S. Dokuz Eylül University students' sexual knowledge, attitudes and behaviors. *Sağlık ve Toplum*, (2004); 14(1): 78-87.
- Aziken ME, Okonta PI, Ande AB. Knowledge and perception of emergency contraception among female Nigerian under graduates. *International Family Planning Perspectives*, (2003); 29(2): 84-7.
- Babae G, Jamali B, Ali MM. Investigating the knowledge, attitude and its relationship with the mean of using emergency contraception. *Journal of Sex & Marital Therapy*, (2003); 29(4): 269-75.
- Başer M. Adolescent sexuality and pregnancy. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, (2000); 4(1): 50-54.
- Clark LR, Jackson M, Allen-Taylor L. Adolescent knowledge about sexually transmitted disease. *Sexually Transmitted Diseases*, (2002); 29(8): 436-43.
- Coşkun ZE, Ertaş S, Yıldız G, Yıldırım N. Perception, attitudes and risk behaviors for reproductive health issues of university students. *Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, (2006); 19(3): 10.
- Çetin SK, Bildik T, Eremiş S, Demiral N, Özbaran B, Tamar M, Aydın C. Erkek ergenlerde cinsel davranış ve cinsel bilgi kaynakları: Sekiz yıl arayla değerlendirme. *Türk Psikiyatri Dergisi*, (2008); 19(4): 390-397.
- Demirgöz M, Canbulat N. Emergency contraception. *Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst*, (2007); 17(5): 376-84.
- Deniz Ü, Kurt M, Önder ÖR, Acuner AM. Sexually transmitted infections on the opinions of college students. *Türk HIV/AIDS Dergisi*, (2004); 7(2): 63-8.
- Ersay AR, Tortumluoğlu G. Reproductive health of adolescents and young adults in Turkey. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, (2006); 3(2): 1-13.
- Gichangi PB, Karanji JG, Fonck K, Temmerman M. Knowledge, attitude, and practices regarding emergency contraception among nurses and students in two hospitals in Nairobi, Kenya. *Contraception*, (1999); 59(4): 253-56.
- Gökengin D, Yamazhan T, Ozkaya D, Aytug S, Ertem E, Arda B, et al.. Sexual knowledge, attitudes, and risk behaviors of students in Turkey. *Journal of School Health Sep*, (2003); 73(7): 258-63.
- Gölbaşı Z. A step for healthy youth and society: sexual health education. *Aile ve Toplum*, (2003); 2(6): 33-9.
- Hickey MA. Female college students' knowledge, perceptions, and use of emergency contraception. *Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing*, (2009); 38(4): 399-05.
- Huang J, Bova C, Fennie KP, Rogers A, Williams AB. Knowledge, attitudes, behaviors, and perceptions of risk related to HIV/AIDS among Chinese university students in Hunan, China. *AIDS Patient Care STDs*, (2005); 19(11): 769-77.
- Karabey S, Müftüoğlu N. Information file-7: Youth and sexuality. *Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk Projesi Raporu, Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği. İstanbul*, (2006); 18-20.

- Karaduman F, Terzioğlu F. Knowledge and practice regarding emergency contraception among university students. *Türkiye Klinikleri J Med Sci*, (2008); 28(6): 889-08.
- Kaya F, Serin Ö, Genç A. An investigation into the approaches as to sexual lives of first class student at educational faculty. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, (2007); 6(6): 441-8.
- Mangiaterra V, Pendse R, McClure K, Rosen J. World Health Organization (WHO). Adolescent pregnancy. Making Pregnancy Safer Notes. Geneva: WHO Pres, (2008); 2-3.
- Ogbuji CO. Knowledge about HIV/AIDS and sexual practice among university of Ibadan students. *African Journal Of Medicine And Medical Sciences*, (2005); 34(1): 25-31.
- Ottesen S, Narring F, Renteria SC, Michaud PA. Emergency contraception among teenagers in Switzerland: A cross-sectional survey on the sexuality of 16- to 20-year-olds. *Journal of Adolescent Health*, (2002); 31(1): 101-10.
- Öksüz E, Malhan S. Female university students' the frequency of unprotected sexual intercourse and factors affecting, 4. Uluslararası Üreme sağlığı ve Aile Planlaması Kongresi Kitabı. (2005); 20-23 Nisan, Ankara.
- Özcebe H, Dam A. The participant book of reproductive health services for young people. *Cinsel Sağlık/Üreme Sağlığı No:5-B*, T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. Ankara: Buluş Tasarım ve Matbaacılık Hizmetleri, (2005); 2-11.
- Özvarış ŞB, Ertan AE. Reproductive health approach to lifelong. *Toplumsal Cinsiyet Sağlık ve Kadın Kitabı*. I.Baskı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, (2003); 113-124.
- Pamukçu K, Şenyüz P, Tortumluoğlu G, Erşay A. Sexuality of college students studying at the different health areas, 5.Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi Kitabı. (2006); 20-21 Nisan, Şanlıurfa.
- Sekirime WK, Tamale J, Lule JC, Wabwire-Mangen F. Knowledge, attitude and practice about sexually transmitted diseases among university students in Kampala. *African Health Sciences*, (2001); 1(1): 16-22.
- Set T, Dağdeviren N, Aktürk Z. Adolescent sexuality. *Genel Tıp Dergisi*, 16(3): 138-40.
- Siyez MD, Siyez E (2009). Examination of the level of knowledge about sexually transmitted disease of university students. *Türk Üroloji Dergisi*, (2006); 35(1): 49-55.
- Sorhaindo A, Becker D, Fletcher H, Garcia SG. Emergency contraception among university students in Kingston, Jamaica: A survey of knowledge, attitudes, and practices. *Contraception*, (2002); 66(4): 261-8.
- Squassi A, Scholnik L, Bordoni N. Knowledge, behavior, and attitudes of adolescent university students towards HIV infection and AIDS. *Acta Odontol Latinoam*, (2003); 16(1-2): 17-25.
- The World Health Report 2005. Make Every Mother and Child Count. Geneva, Switzerland: WHO Press; (2005); 13-50.
- Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları (TNSA). Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve TÜBİTAK. Ankara: Türkiye: Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Basımevi, (2008); 18.
- Ungan M, Yaman H. AIDS knowledge and educational needs of technical university students in Turkey. *Patient Education and Counseling*, (2003); 51(2): 163-67.
- Wellings K, Nanchahal K, Macc Dowal S, Erens B, Mercer CH, Johnson AM, et al. Sexual behavior in Britian: Early heterosexual experience. *Lancet*, (2001); 358(1): 1843-50.
- World Health Organization (WHO). Global Guidance Briefs on HIV interventions for young people. Inter-Agency Task Team (IATT) on HIV and Young People. Geneva: WHO Press: (2008); p.2-3.
- World Health Organization (WHO). Strengthening health sector response to HIV/AIDS and sexually transmitted infections in the WHO Eastern Mediterranean Region 2006-2010.
- WHO Regional Office for the Eastern Mediterranean. Fifty-second Session Geneva: WHO Press; (2005); p.1-2.
- Yurdakul M, Çelik T, Güneylı H, Tokgöz E. Examination of information on sexually transmitted diseases of Mersin University final year students. *Sağlık ve Toplum*, (2005); 15(1): 106-11.